

Çin Halk Cumhuriyeti'nde Devamlılık Gösteren Bir Unsur Olarak Emek Sömürüsü

Exploitation of Labor as a Persistent Element in the People's Republic of China

Gülten ÇAKMAK¹

Araştırma Makalesi / *Research Article*

Geliş Tarihi / *Received*: 16.03.2022

Kabul Tarihi / *Accepted*: 06.07.2022

Doi: 10.48146/odusobiad.1088678

Atıf / Citation: Çakmak, G., (2022). “Çin Halk Cumhuriyeti'nde Devamlılık Gösteren Bir Unsur Olarak Emek Sömürüsü” ODÜSOBİAD 12 (3), 2135-2148 Doi: 10.48146/odusobiad.1088678

Öz

Çalışma, Çin Halk Cumhuriyeti'nde emeğin tarihsel olarak nasıl bir seyir izlediğini ele almaktadır. Bu anlamda 1949'dan başlayarak günümüze değin gelen süreçte Çin Halk Cumhuriyeti'nde emekçi sınıfların yaşadığı sorunların, değişimlerin ele alınması amaçlanmaktadır. Çalışmanın temel argümanı, 1949-1978 dönemleri arasında planlı ekonomi dönemi olarak ifade edilen dönemde ve 1978 sonrası açık ekonomi döneminde de emeğin sömürüye maruz kalma halinin devamlılık gösterdiğidir. Sömürü şekillerinde ve düzeylerinde farklılıklar olduğu kabul edilmekle birlikte, sömürünün devamlılık gösterdiğinin ifade edilmesi hedeflenmektedir. Kendini hala sosyalist bir ülke olarak tanımlayan, işçi sınıfını temsil ettiğini ifade eden Çin'in, pratikte ucuz işgücüne bağlı, emek sömürüsüne dayalı bir sisteme sahip olması, ciddi bir çelişki yaratmaktadır. Çalışmada, temel argümanını desteklemek için *danwei* adı verilen çalışma birimlerine, demir pirinç kasesi kavramına, ileriye doğru büyük sıçrayış politikasına, *hukou* sistemine (hanehalkı kayıt sistemi) ve bu hususların işgücüne olan etkisine yer verilecektir. Aynı zamanda Tüm Çin Sendikalar Federasyonu'na (ACFTU) ve işçi eylemlerine değinilecektir.

Anahtar Sözcükler: Çin Halk Cumhuriyeti, emek, *danwei*, *hukou* sistemi, demir pirinç kasesi

Abstract

*The study deals with the historical course of labor in the People's Republic of China. In this sense, it is aimed to address the problems and changes experienced by the working classes in the People's Republic of China, starting from 1949 until today. The main argument of the study is that between the 1949-1978 periods, which is expressed as the planned economy period, and the open economy period after 1978, the exposure of labor to exploitation continued. Although it is accepted that there are differences in the forms and levels of exploitation, it is aimed to express that the exploitation is continuous. The fact that China, which still defines itself as a socialist country and represents the working class, in practice has a system based on cheap labor and labor exploitation creates a serious contradiction. In order to support its main argument, in the study will include working units called *danwei*, the concept of the iron rice bowl, the policy of the great leap forward, the *hukou* system (household registration system) and the impact of these issues on the workforce. The All China Federation of Trade Unions (ACFTU) and workers' movement will also be addressed.*

Keywords: People's Republic of China, labor, *danwei*, *hukou* system, iron rice bowl

¹ Arş. Gör., Ordu Üniversitesi, Ünye İİBF, Ordu, E-mail: gltn-cakmak@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9691-4154.

Giriş

Çin Halk Cumhuriyeti'nin ekonomik anlamdaki büyümesinde ve kalkınmasında en önemli itici gücün emekçi sınıflar olduğu vurgulanmaktadır. Toplumsal refahın artırılabilmesi ve zenginliğin paylaşılabilmesi için ekonomik büyümeye ihtiyaç olduğu kabulünün, Çin Halk Cumhuriyeti'nde de benimsendiği ve hayata geçirildiği görülmektedir. Elde edilen zenginliğin adil bir şekilde paylaşılabilmesi için öncelikle bazı fedakarlıkların gösterilmesi ve zorluklara katlanması gerektiği ön kabulü benimsenmiştir. İfade edilen ön kabullere dayalı ekonomik sistemin tek ve biricik olduğunun vurgulanması, yaşanan ve yaşanacak sömürüyü meşru kılmaktadır (Gökten, 2012: 100-101). Bu anlamda ifade edilen fedakarlıkları yapacak olan, zorluklarla baş etmek zorunda kalan kesimler, emekçi sınıflar olmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti, sözü edilen anlayışın hem planlı ekonomiye dayalı dönemde (1949-1978) hem de 1978 sonrasında benimsenen açık ekonomi döneminde uygulanması açısından önemli bir örnektir.

Çalışmanın temel argümanı, Çin'de hem planlı ekonomi hem de piyasa ekonomisine dayalı halihazırda devam etmekte olan açık ekonomi döneminde, ekonomik büyümenin kaynağı, kalkınma için fedakarlık yapmak ve zorluklarla baş etmek zorunda bırakılan kesim emekçi sınıflar olmuştur. Sözü edilen her iki dönemde de vadedilenlerin gerçekleştiği söylenemez. Bir diğer deyişle, fedakarlık yapılması halinde elde edilecek zenginlik sonrasında adil bir bölüşümün gerçekleşeceği söylemde kalmıştır. Dolayısıyla Çin'de emekçi sınıfların sömürüsü üzerine kurulu bir sistemin var olduğunu ifade etmek mümkündür. Ekonomik anlamda önemli değişimler, uygulanan politikalarda ciddi farklılaşmalar yaşanmakla birlikte emekçi sınıfların sömürüsü devamlılık göstermiştir. Bu anlamda kendini hala sosyalist bir ülke olarak tanımlayan, işçi sınıfını temsil ettiğini ifade eden Çin'in, pratikte ucuz işgücüne bağlı, emek sömürüsüne dayalı bir sisteme sahip olması, ciddi bir çelişki yaratmaktadır.

Çalışmada, 1949 tarihinden itibaren Çin'de emek sömürüsünün devamlılık gösterdiği iddia edildiği için, 1949'dan günümüzde dek olan süreçte emeğin yaşadığı süreçler, değişimler ele alınmıştır. Bu anlamda çalışmada ilk olarak, 1949-1978 tarihleri arasındaki planlı ekonomi döneminde emeğin durumu ve hangi etmenlerin emek sömürüsüne yol açtığı ifade edilecektir. Sözü edilen dönemde önemli olduğu düşünülen *danwei* adı verilen çalışma birimlerinden, demir pirinç kasesi kavramından ve son olarak ileriye doğru büyük sıçrayış politikasından söz edilecektir. İkinci olarak ise 1978 ve sonrası dönemde, benimsenen reformlarla birlikte piyasa ekonomisi döneminde, emeğin yaşadığı değişimlere ve sömürü biçimlerine yer verilecektir. Bu dönemde emek için önemli olduğu düşünülen demir kaseinin kırılması durumuna ve *hukou* sistemine (hanehalkı kayıt sistemi) ve bu hususların işgücüne olan etkisine yer verilecektir. Üçüncü kısımda ise emeğin yaşadığı tüm olumsuzluklara karşı sendikaların nasıl bir tavır sergilediğine bakılacak ve Çin Komünist Partisinin emeği baskılamak için bir araç olarak kullandığı, Tüm Çin Sendikalar Federasyonu (ACFTU) ele alınacaktır. Son olarak dördüncü kısımda, işçilerin tepkilerinin nasıl olduğu, işçi hareketlerine bakılarak ifade edilmeye çalışılacaktır. Böylece oryantalist bakış açısının bir sonucu olarak, Doğu toplumlarında insanların ve özelinde işçilerin itaate meyilli olduğu ve bu nedenle söz konusu düzenin devam edebildiği yönündeki görüşlerin doğru olmadığı da belirtilecektir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan vaka analizi benimsenmiştir. “Vaka analizi araştırması bir vakayı ya da küçük bir vaka kümesini, her bir vakadaki pek çok ayrıntıya ve bağlama odaklanarak derinlemesine sorgular” (Neuman, 2020: 96). Çalışma, Çin Halk Cumhuriyeti’nde emeğin nasıl bir seyir izlediğini, oluşturulan problematik ışığında ele almıştır. Yukarıda ifade edilen temel argümanı destekleyecek çalışmaların taranmasına dayanmaktadır. Yapılan literatür taraması sonrasında emeğin yaşadığı deneyimlerle ilgili verilere yer verilmektedir. Elde edilen veriler ışığında Çin Halk Cumhuriyeti’nde emeğin sömürsünün devamlılık gösteren bir olgu olduğu ifade edilebilecektir.

1949-1978 Planlı Ekonomi Döneminde Emek

Çin’de işgücünün tarihsel olarak ele alınması ve nasıl değişimler yaşandığı, dönemin özelliklerinin nasıl etkili olduğunun belirtilmesi, çalışmanın temel argümanı için gerekli görülmektedir. Bu anlamda yapılan ikili sınıflandırmanın ilki, 1949-1978 yıllarını kapsayan planlı ekonomi dönemidir. Söz konusu dönemde emek için belirleyici olarak kabul edilen çalışma hayatını ve sosyal yapılanmayı belirleyen *danwei* sistemi, sistemin en önemli özelliklerinden olan yaşam boyu iş güvencesi sağlamasını ifade eden demir pirinç kase kavramı ve planlı ekonomi döneminde yaşanan sorunlar üzerinde durulacaktır.

Danwei Çalışma Birimleri

Çin Halk Cumhuriyeti’nin ilk kurulduğu yıllarda hem toplumsal yapının hem de emeğin örgütlenme şeklinin anlaşılmasında *danwei* adı verilen çalışma birimlerinin oldukça önemli bir yeri vardır. Planlı ekonomi döneminde işgücü piyasası, *danwei* adı verilen çalışma birimleri temelinde organize edilmiştir. Sözü edilen birimlerle yapılacak işler, ücretler vb. çalışma yaşamı ile ilgili hususlar düzenlenirken aynı zamanda çalışanlara ve ailelere sosyal haklar da sağlanmaktadır. *Danwei* sistemi aynı zamanda işçiler açısından önemli faydalar da sağlamaktadır. Bunlardan belki de en önemlisi ömür boyu istihdam güvencesinin sağlanmasıdır. İşçilerin işlerinden kovulması gibi durumların oldukça zor koşullara bağlanması, iş güvencesinin tam anlamıyla hayata geçebilmesini olanaklı kılmıştır. Çalışma birimleri aynı anda hem üretimin gerçekleştiği hem de bir birey olarak çocukluktan yaşlılığa dek tüm yaşamın devam ettirebildiği alanlardır. Söz konusu alanlarda lojman mantığıyla çocuklar doğdukları andan itibaren bir güvenceye sahip olmaktadır. Aynı şekilde yaşlılık ve emeklilik durumları da düzenlenmiş ve emekli olan yaşlılar, lojmanlarda hayatlarının sonuna kadar yaşamlarını devam ettirebilmektedirler. Dolayısıyla çalışma birimleri sadece üretimin nasıl gerçekleştiği ile değil aynı zamanda emeğin yeniden üretimi alanıyla da ilgilenmişlerdir. Emeğin yeniden üretimi noktasında çocuk bakım merkezleri, sağlık alanları gibi oldukça önemli ve elzem alanlar da düzenlenmiştir (Andreas, 2021: 17; Benli ve Topkaya, 2013: 217).

Özellikle 1980 sonrasında çalışma yaşamındaki esnekliğin olumsuz yönlerinin yoğun olarak yaşanması, ömür boyu iş güvencesinin ne denli önemli olduğunun daha net olarak anlaşılmasını sağlamaktadır. Ömür boyu iş güvencesinin yanı sıra ücretler de merkezi olarak belirlenmektedir. Ömür boyu düzenli gelir sağlayan garanti iş anlamına gelen “Demir Pirinç Kasesi” deyimine de bilinen sistemde, iş güvencesinin yanı sıra sosyal refah sistemi hizmetleri de sağlanmaktadır. Bir diğer deyişle sosyal haklar olarak ifade ettiğimiz işçilerin barınma, sağlık, eğitim, evlilik ve cenaze masrafları için ekonomik yardım gibi temel ihtiyaçların da temin edildiği bilinmektedir. Temel ihtiyaçların sağlanması kırsal ve kentsel

alanlardaki örgütlenmeler tarafından sağlanmaktadır. Bu anlamda çalışma mekanları da olan kırsal alanlardaki komünler ve kentsel alanlardaki devlet kontrolündeki birimlerce temel ihtiyaçlar karşılanmaktadır. Dolayısıyla daha önce de belirtildiği gibi *danwei* sistemiyle çalışma ve özel hayat sert bir şekilde birbirlerinden ayrılmamış aksine çalışma ve özel hayatın ihtiyaçları aynı sistem içerisinde karşılanmıştır (Slee, 2020: 7-8; Zenglein, 2008: 3-4).

Sosyalist Ekonomi Döneminde Yaşanan Sorunlar

Yukarıda devrim sonrasında Çin'de işgücünün ve toplumun nasıl örgütlendiği genel anlamda kısaca ele alınmıştır. Çalışmanın bu kısmında ise söz konusu ekonomik sistemin olumsuz yönlerinin neler olduğu özellikle ileriye doğru büyük sıçrayış olarak adlandırılan politikanın benimsenmesine vurgu yapılarak belirtilecektir. Sözü edilen politikanın benimsenmesinin oldukça belirleyici olduğu düşünülmekle birlikte tek etmen olmadığı vurgulanacak ve gerek yolsuzluklar, baskı gibi iç etmenler gerekse dış yardımların kesilmesi vb. gibi dış etmenlerin, sosyalist ekonomi politikalarının başarısız olmasındaki rolüne yer verilecektir.

Kıtlık, Gıda Yetersizliği Sorunu

İleriye Doğru Büyük Sıçrayış, olarak ifade edilen 1958 yılı ile birlikte hayata geçirilen, hızlı bir şekilde sanayileşmeye geçmeyi planlayan proje, ekonomik ve sosyal sorunlara yol açmıştır. Ülkenin nesnel koşullarına bakılmaksızın ekonomik büyüme için yapılan planlamaların hayata geçirilmesi, planların uygulanması noktasında önemli sorunların yaşanmasına neden olmuştur. Sorunlardan en önemlisi, uygulanan yanlış politikalar nedeniyle yaşanan kıtlık, gıda yetersizliğidir. Özellikle tarımda ve çelik üretiminde gerçekçi olmayan hedeflerin belirlenmesi ve partiye karşı oluşturulan raporlarda gerçek tahılın katbekat daha fazla gösterilmesi gibi hususlar, ileride yaşanacak kıtlığa sebebiyet vermiştir. Raporlarda tahıl oranları şişirildiği için toprakların bir kısmının nadasa bırakılması, dış borçları ödeyebilmek için tahıl ihracatına devam edilmesi gibi uygulamalar, yaşanacak kıtlığın boyutunu büyütüştür. Aynı zamanda işgücü dağılımının yanlış planlanması sonucu tahılların toprakta kalması gibi planlama problemleri de yaşanmıştır. Bir diğer yanlış uygulama örneği ise tahılları yedikleri gerekçesiyle serçelerin katledilmesidir. Söz konusu durum serçelerin sayıca azalmasına neden olarak serçelerin yediği çekirge ve zararlı böceklerin sayıca artmasına neden olarak tahılların ciddi ölçüde zarar görmesine sebebiyet vermiştir (Clements, 2021: 29-33).

Yaşanan sorunlar, tarımda önemli düşüşlerin ve kıtlığın yaşanmasına yol açmış, tarımsal girdiyle var olabilen sanayide de hedeflere ulaşamama durumu yaşanmıştır. Aynı dönemde Sarı Nehrin taşması gibi doğal afetlerin yaşanması, Sovyetler Birliğinden sağlanan desteğin kesilmesi de yaşanan sorunların boyutlarının artmasına neden olmuştur. Sözü edilen tüm bu aksaklıklar önemli bir kıtlığın yaşanmasına ve 30 milyon kadar insanın ölmesine neden olmuştur (Clements, 2021: 33; Li, 2008: 38-50; Meisner ve Meisner, 1999: 191-243; Slee, 2020: 10-12).

Yolsuzluklar ve Despotik Tutumlar

1949'da Çin'in kurulmasıyla hem kırsal alanda hem de kentsel alanlarda önemli değişimler yaşanmıştır. Öncelikli olarak toprak reformlarının hayata geçirilmesi, sağlık ve eğitimin tüm ülke geneline ücretsiz olarak yaygınlaştırılması, işçilerin iş güvencesine sahip olması ve işletmeler tarafından konut

sağlanması gibi olumlu gelişmeler hayata geçirilmiştir. Tüm bu olumlu gelişmelerle birlikte, Çin'de yaşanan bürokratik yapının sertliği ve uygulanan baskılar, beraberinde bazı sorunların yaşanmasını getirmiştir. Komünist Parti ve Halkın Kurtuluşu Ordusunun üyelerinin de içinde bulunduğu bir grubun ayrıcalıklı bir konuma sahip olması, toplumda eşitsizliklerin yaşanmasına neden olmuştur (Maitan, 1976: 23-52). Tarım kooperatifleri yaygınlaştırılmış, kolektif çiftlikler olarak adlandırılan üst düzey kooperatifler, komünler oluşturulmaya başlanmıştır. Başlangıçta kooperatifleşmenin gönüllülük üzerine kurulması hedeflenirken baskı yoluyla hayata geçirilmesi durumuyla karşılaşmıştır. Aynı zamanda köylü ve işçiler, çok yoğun olarak çalışmaya zorlanmıştır.

Yukarıda da ifade edildiği gibi, 1949-1978 döneminde hayata geçirilen planlı ekonominin emek açısından iş güvencesi sağlaması, sadece üretime değil yeniden üretim alanlarına yönelik de düzenlemelere gidilmesi (çocuk bakım ve sağlık hizmetlerinin devlet tarafından sağlanması, çocukluktan başlayarak yaşlılığı da kapsayan tüm hayatın ihtiyaçlarına yönelik düzenlemelerin yapılması gibi) pek çok olumlu gelişmeler sağladığı kabul edilmelidir. Sağlanan faydalar kabul edilmekle birlikte emeğin yoğun çalışmasına dayalı bir ekonomik sistem olduğu ve zamanla yolsuzlukların, zorla çalıştırılmaların yaşandığı da bir gerçektir. Yaşanan sorunların artmasıyla birlikte ülkede büyük bir kesiminin yoksulluk ve açlıkla mücadele etmek zorunda kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla tüm süreç bir bütün olarak ele alındığında emekçi sınıflara çok çalışmaları sonucunda elde edilen zenginliğin adil bir şekilde paylaşılacağı yönündeki vaatlerin hayata geçirilemediğini söylemek mümkün hale gelmektedir.

1978 Ekonomik Reformlar Sonrasında Emek

Çin, 1978 sonrası ekonomik reformların hayata geçirilmesiyle birlikte büyüme ve yaşam standartlarında önemli gelişmeler yaşamıştır. Çin İstatistik Yıllığı 2021'e göre, 1978'de kırsal yoksulluk oranı %97,5 iken 2019 yılında %0,6'a gerilemiştir. Gayrisafi milli gelir 1978'de 3678,7 iken 2020'ye gelindiğinde 1008782,5 yuan olmuştur (China Statistical Yearbook, 2021). Bununla birlikte elde edilen büyümeden vatandaşlar farklı oranlarda faydalanabilmiştir. Eşitsizliklerin çok boyutlu ve yoğun olarak yaşandığının bir göstergesi olarak, 1979'da 0.16 olan Gini katsayısı 2019 yılına gelindiğinde 0.38.2'ye yükselmiştir (The World Bank, 2019). Açık kapı politikalarının hayata geçirilmesiyle birlikte ekonomik büyüme sağlanmış, yoksulluk oranları önemli derecede azalmış fakat eşitsizlikler çok boyutlu olarak artmıştır. Bu anlamda gelir eşitsizliğinin, kırsal-kentsel gelir farkı ve yüksek eğitimli kentli profesyoneller ile kentli işçi sınıfı arasındaki artan eşitsizlikler ve eğitim-sağlık hizmetlerine erişim noktasındaki eşitsizliklerin arttığı görülmektedir. İhracat fazlalığının kırsal kesimdeki temel hizmetlere ihtiyaç duyan kesimlere değil kentsel alanlardaki görece iyi konumdaki imalat sektörünü canlandırmak için kullanılması gibi politika seçimlerinin eşitsizliklerin artarak devam etmesine neden olduğu ifade edilmiştir (Dollar, 2007: 6-9). Özellikle kırsal-kentsel alanlardaki eşitsizlik önemli bir sorun alanıdır. Devletin kentsel alanlara ve kıyı bölgelerine yönelik gerek altyapı çalışmaları gerekse vergi muafiyetleri uygulama gibi ekonomiyi güçlendirici uygulamaları hayata geçirmesi ülke genelinde eşitsizliklerin yaşanmasına neden olmuştur. Bu anlamda kırsal ve iç bölgelerde ulaşım, eğitim gibi temel alanlarda eşitsizliklerin devamlılığı söz konusudur (Yao, 1999: 129-130).

Çin ekonomisinde 1978 ekonomik açılma dönemi sonrasında özellikle Pasifik kıyılarında yabancı sermayenin de akın etmesiyle birlikte işgücü ücretlerinde artışlar sağlanmıştır. Bununla birlikte tarımsal üretimin yoğun olduğu alanlarda sözü edilen ücret yükselişlerine rastlanmamaktadır. İkili bir işgücünün oluşmasına neden olan bu durum, düşük ücretlerle çalışmak zorunda olan geniş bir işgücünün oluşmasına, sermayenin de düşük ücret maliyetleriyle karlılık düzeyini arttırmasını beraberinde getirmiştir. Yaşanan ekonomik büyümenin arkasında düşük ücretlerle, uzun saatler, olumsuz çalışma koşullarında çalışmak zorunda olan geniş bir işgücünün olması vardır. Bununla birlikte yaşanan ikili yapı beraberinde eşitsizliklerin yaşanmasına neden olmaktadır (Bahçe, 2007; Orhan ve Bakkalcı, 2009).

Ekonomi politikasının değiştirilmesiyle pek çok alanda yenilikler ortaya çıkmakla birlikte, en çok etkilenen kesimin emek olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Çalışmanın bu kısmında emeğin ekonomik politika değişimlerinden nasıl etkilendiği ele alınacaktır. Bu amaçla, demir kasesinin kırılması olarak ifade edilebilecek olan iş güvencesinin büyük oranda ortadan kalkması, esnekleşme ve güvencesizliğin yaygın çalışma biçimi haline gelmesine yer verilecektir. Aynı zamanda *hukou* sistemi olarak ifade edilen hanehalkı kayıt sisteminin, işgücünü kentsel ve kırsal işgücü olarak ikiye bölmesi ve bu durumun ortaya çıkardığı olumsuzluklara değinilecektir. Son olarak genel anlamda piyasa ekonomisine geçişle birlikte ucuz emeğe dayalı büyüme anlayışının benimsenmesinin, emeğin sömürüsüne nasıl neden olduğu ifade edilecektir.

Demir Pirinç Kasesinin Kırılması

Planlı ekonomi döneminde devlet tarafından iş sağlanması, gelir ve iş güvencesinin temin edilmesi, bir diğer deyişle demir pirinç kasesinin varlığı, 1978 sonrasında hayata geçirilen reformlarla önemli bir darbe almıştır. Merkezi planlı ekonomi dönemindeki ücretler arasındaki denge, ortadan kalkmış ve gelir dağılımında ciddi eşitsizliklerin yaşanmasına neden olmuştur. Ucuz işgücüne dayalı bir ekonomi politikasının benimsenmesi beraberinde yüksek ekonomik büyümeyi getirmiş fakat aynı zamanda eşitsizliklere ve sosyal hoşnutsuzluklara da neden olmuştur. 1978 ve sonrasındaki piyasa ekonomisine geçişten önce işgücü piyasası, *danwei* adı verilen çalışma birimleri temelinde organize edilmişti. İşgücünün piyasalaşması ile birlikte, *danwei* yavaş yavaş ortadan kalkmaya başlamıştır. Ekonomik reformlarla birlikte sadece ekonomik yapı değil aynı zamanda refah rejimi de tasfiye edilmiş, temel hizmetler piyasaya bırakılmıştır. Özelleştirmelerin artması, devlet kontrolündeki işletmelerin azaltılması ve işçilerin işten çıkarılmasıyla ömür boyu iş güvencesinin yanı sıra sosyal hakların da sağlandığı sistem ortadan kalkmaya başlamış ve demir pirinç kasesi kırılmıştır (Appleton vd., 2002; Lau, 1997: 46-52; Li, 2008: 50-54; Taylor, 2002: 250-252).

Yaşanan değişimler sonucunda, işgücünün piyasalaşması beraberinde iş güvencesinin ortadan kalktığı, kötü çalışma koşullarında, düşük ücretlerle çalıştırılan geniş bir işgücü oluşmuştur. Ücretlerin ödenmemesi, zorla çalıştırılma gibi hususlar yaşanmıştır. Ayrıca sağlık sorunlarını işçilerin kendi imkanlarıyla çözmelerine bırakan bir sistem haline dönüşmüştür. Özelleştirmelerin yaşanmasıyla birlikte yüksek oranda işçinin işten çıkarılması durumu yaşanmıştır. Günümüzde Çinli işçiler yerli-yabancı sermaye tarafından sömürülmekte, uzun çalışma saatlerinde, fiziksel cezalarla, para cezaları ve ücret kesintileri ile yaşamlarına devam etmek zorunda kalmaktadırlar. Çok uluslu şirketler Çin'i dünya

pazarlarında satılmak üzere üretimin yapıldığı bir alan olarak kullanmışlardır. İşgücü piyasasındaki esnekleşme ve piyasalaşma durumu başlangıçta ekonomik büyümenin de sağlanmasıyla olumlu olarak görülmüş fakat işçi haklarında yaşanan sömürü boyutunun fazlalığı, eşitsizliklerin derinleşmesi, destekleyici sosyal kurumların eksikliği gibi sorunlar uzun vadeli düşünüldüğünde sürdürülemezdir (Giles vd., 2006; Slee, 2020; Zenglein, 2008: 6-8).

Çalışma koşulları ile ilgili en önemli sorunlardan biri de çalışma saatlerinin uzunluğudur. Çin'de işletmeler genellikle haftanın altı günü, günlük 10-16 saatlerle işçi çalıştırmaktadır. Bu uzun süreli çalışma sermaye için başlı başına karlılık kaynağıdır. Fazla çalışmanın karşılığı verilmemekte ve ücret düzeyleri de oldukça düşüktür. Ağır çalışma koşullarının varlığı, iş güvenliğinin sağlanmaması gibi nedenlerle ortaya çıkan iş kazaları ve meslek hastalıkları durumunda da tedavi için gerekli olan ödemelerden kaçınılmaktadır. Negatif etkinlik ücreti uygulamasıyla, işçilerin eylemlerine para cezaları uygulanmakta ve bu durum elde edilen ücretin daha da azalmasına neden olmaktadır. Bir diğer uygulama ise depozito uygulamasıdır. İşçilerden işe başladıklarında alınan depozitolar, işçilerin iş sözleşmeleri bitmeden işten ayrılmalarının önlenmesini sağlamaktadır. Sermayenin karını maksimize edebilmek için her türlü uygulamaya gidildiği görülmektedir (Gabriel, 2006: 65-69; Gökten, 2012: 111-112).

Hukou Sistemi, Kırsal Göçmen İşgücü ve Kentsel İşgücü Ayrımı (İkili İşgücü Piyasası)

1950'li yıllardan itibaren yürürlükte olan *hokou* sistemi, Çin'de şehirler arasındaki hareketliliği sınırlandıran böylece gerekli olan tahılın üretimini garanti altına almayı hedefleyen bir sistemdir. 1978 ekonomik reformları ile birlikte sözü edilen sistem serbestleştirilmiş ve köylü işgücünün kentlere göçü önündeki engeller hafifletilmiştir. İlk başlarda köy ile bağlantı koparılmaksızın yakın kasabalara göç edilmesi şeklinde hayata geçen serbestleşme ilerleyen dönemde büyük şehirlere yoğun bir işgücü yığılmasını beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla sözü edilen süreç ve yasal düzenlemelerin devamlılığı yoğun bir yedek işgücü ordusunun oluşturulmasına yol açmıştır (Gökten, 2012: 103; Meng, 2012; Sargeson, 2016).

Hayata geçirilen reformun kırsal alanlardaki etkileri de oldukça önemlidir. Kırsal komünlerin kaldırılmasıyla birlikte kırsal arazilerin özel mülkiyete devredilmesi, işsiz ve evsiz kalan insan yığınının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kırsal göçmenler, tehlikeli işlerde, kötü çalışma koşullarında düşük ücretlerle çalışmak zorunda oldukları için kentli işgücünün de çalışma koşullarının aşağı çekilmesi durumu meydana gelmektedir. Bu durum işçi sınıfının homojen bir yapı kazanamamasına neden olmaktadır. Özellikle kentli işçiler ile *mingonglar* (kırsal göçmen işçiler) arasında çatışmalar çıkmakta, sorunun asıl kaynağı unutulurken kırsal göçmenlerin varlığı temel problem olarak algılanmaktadır. Tüm bu gelişmeler güçlü bir işçi bilincinin, kolektif işçi hareketlerinin ortaya çıkmasını engellemektedir (Gökten, 2012: 110-111).

Çin işgücü yapısının kentli işçiler ve köyden kente göç eden işçiler olarak iki gruba ayrıldığı ifade edilebilir. Bu anlamda çalışma koşulları, ücretleri vb. konularda en avantajlı konumda olanlar kentli erkek işçilerdir. Kentli kadın işçilerin çalışma koşulları, köyden kente göç eden erkek işçilerden daha olumlu iken kentli erkek işçilerin gerisindedir. En alt grupta ise köyden kente göç eden kadın işçiler yer

almaktadır. İşgücü piyasasının katmanlı bir hal aldığı görülmektedir. En olumsuz çalışma koşullarında çalışmak zorunda olan kırsal göçmenler, tamamen esnek işgücü konumundadırlar. Herhangi bir güvenceye sahip değillerdir ve emek arzının fazlalığından ve işsizliğin yoğun olmasından dolayı çalışma koşullarının iyileşmesi yönünde bir güç de söz konusu değildir (Bahçe, 2007: 161-163; Dollar, 2007: 8-9; Song, 2013: 4; Zenglein, 2008: 9-12).

İşçilerin Yönetime Katılması Noktasında Yaşanan Değişimler

I. Dünya Savaşı ve sonrasında işçi hareketleri ve sosyalist hareketlerin etkisiyle ortaya çıkan ve II. Dünya Savaşı sonrasında güçlenerek devam eden endüstriyel yurttaşlık, işçilerin yönetimle olan ilişkisini, yönetime etkisini derinden etkilemiştir. Genel olarak tüm dünyada özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında güçlü bir örgütlü işgücünün varlığı, işyeri konseyleri gibi yönetime katılımı sağlayacak kurumların oluşturulması, endüstriyel yurttaşlığın güçlü bir şekilde yaşanmasına olanak sağlamıştır. Endüstriyel yurttaşlık ile işçiler, sadece emeklerini sunan araçlar olarak değil söz konusu işin önemli bir parçası, bileşeni olarak görülmektedir. İşyerinde ya da ulusal anlamda yurttaş olma haliyle ekonomik, siyasal vb. alanlarda hak talep etme durumu doğrudan hayata geçmektedir. Endüstriyel yurttaşlık her ülkede farklı şekillerde hayata geçebilmektedir. Bu anlamda Çin özelinde ele alındığında Andreas (2021), 1990'lı yıllarda tamamen tasfiye edilene dek *danwei* çalışma birimlerinde endüstriyel yurttaşlığın güçlü bir şekilde yaşandığını belirtmektedir. İşçiler, paydaşlar olarak görülmekte ve fabrikaların ev sahipleri, efendileri olarak da adlandırılmaktaydılar. Bununla birlikte piyasa reformlarının yoğun olarak benimsenmesiyle birlikte endüstriyel yurttaşlık ciddi şekilde sarsılmıştır. Emek maliyetinin minimize edilmesinin temel strateji olarak benimsenmesi, iş güvencesini ortadan kaldırmakta ve işçilerin yönetime katılımlarını engellemektedir. Dolayısıyla 1978 sonrasında çalışanların yönetime katılımı noktasında olumsuz anlamda önemli değişimlerin yaşandığı görülmektedir. Özellikle 1990 sonrasında işçiler, hak talep edebilen yurttaşlar değil kol emeğini satan birer araç olarak görülmektedirler (Andreas, 2021: 18-25).

Çalışma koşullarındaki sömürünün yanı sıra emekçi grupların yönetime olan katılımı ciddi zarar görmüş, yönetici gruplar ile emeğin etkileşimi olumsuz etkilenmiştir. Çin Komünist Partisi (ÇKP), işçi ve köylüleri temsil ettiği iddiasını sürdürmektedir. Bununla birlikte hayata geçirilen ekonomik reformlarla, sözü edilen iddiaların gerçek hayatta uygulama bulduğunu söylemek pek mümkün görünmemektedir. Açılma dönemi ile birlikte meşruiyet, işçi ve köylülerin temsilinden ekonomik büyümeye dönüşmüş, ÇKP'nin de salt işçi ve köylüleri temsil ettiği iddiası büyük bir değişime uğramıştır (Sezen, 2021: 11-16). 1978 sonrasında ekonomik açılımla birlikte yönetime sermaye grubunu temsil eden siyasi parti üyelerinin daha fazla dahil olduğu görülmektedir. Bu durum, ÇKP'nin ve beraberinde Çin'in işçi ve köylü sınıfını temsiline dayalı olmasının söylemde devam etmekle birlikte uygulamada önemli değişimlere uğradığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Çin'de Sendikal Yapı: Tüm Çin Sendikalar Federasyonu (ACFTU)

Tüm Çin Sendikalar Federasyonu (ACFTU), ÇKP tarafından tanınan işçileri temsil eden tek kolektif kurumdur. ACFTU, üyelerinin çıkarları için savaştıktan çok hükümet ile işbirliği içinde hareket etmektedir. Sendika yöneticileri ile üyeleri arasındaki iletişim çok kısıtlıdır. Sendikaların üyelerinin çıkarları yerine yönetim ve hükümet adına daha fazla faaliyette bulunduğu görülmektedir. Tarihsel

olarak bakıldığında böylesi bir konumda olunmasının nedenleri vardır. İlk olarak; 1949 sonrasında devletin işgücünü doğrudan planlaması, ücret, iş güvencesi vb. konulardaki belirleyiciliği sendikaların görev alanının oldukça daralmasına neden olmuştur. Bir diğer önemli husus, devrim sonrası tüm toplumun aynı hedef için hareket ettiği söylemi sendikal mücadelelerin önünü kapatmıştır. 1989 Tiananmen Meydanı² olayları gibi hususlar, işçi mücadelelerinin şiddet kullanılarak bastırılacağı yönünde korkulara neden olmuştur. Sendikaların görevi çatışmacı emek sorunlarını önlemek ve hoşnutsuz işçileri yatıştırmak olarak görülmektedir. Sendikalar tarafından yapılan sözleşmeler mevcut olmakla beraber, çatışmacı bir pazarlık sürecinden söz edilemez, uyum ve istikrar temel amacıyla hareket edilir. Sendikalar, sınırlı pazarlık güçleri nedeniyle ücret mücadelesi yerine var olan yasal hakların korunmasını temel amaç olarak benimsemişlerdir (Chan, 2010: 59-62; Clarke vd., 2004; Traub-Merz, 2011: 3-9; Zenglein, 2008: 15-20).

İşçi Hareketleri

Yukarıda da ifade edildiği gibi ACFTU, yasal olarak zorunlu tek federasyondur ve işçi hakları için mücadele yerine işçi hareketlerini kontrol altında tutmak için var olan bir oluşum olarak eleştirilmektedir. Bu durum işçilerin kendi meselelerini kendileri çözmesi zorunluluğunu beraberinde getirmektedir (Slee, 2020). Doğu Asya ülkelerine yönelik oryantalist bakış açısının bir sonucu olarak ifade edilen, işçilerin itaatkar olduğu ve tüm olumsuz koşullara katlandığı yönündeki görüşlerin doğru olmadığını görmekteyiz. Grevlerin, işçi ayaklanmalarının baskıyla ve şiddetle bastırılmaya çalışılmasına, ACFTU bünyesinde işçi hareketlerini kontrol altında tutmak için sendikaların araç olarak kullanılmasına rağmen Çin'de gerek toplu eylemler gerekse intihar vb. gibi bireysel protestolar hayata geçirilmektedir (Lum, 2006).

Sendikaların desteği beklenmeksizin ortaya çıkan en önemli protesto örneklerinden biri 1989'da meydana gelen Tiananmen Meydanı Olayları'dır. 1978 reformları sonrasında piyasa ekonomisinin egemen olmasıyla yabancı sermaye için vergi indirimleri, ucuz işgücü gibi karlılığı artıran fırsatların sunulduğu özel ekonomik bölgeler oluşturulmuştur. Mülkiyetin devlet elinde toplanmasından özel mülkiyete geçişte yolsuzluklar yaşanmış, işçiler sömürüye maruz kalmışlardır. Yaşanan bu gelişmeler beraberinde isyanları getirmiştir. 1989'da öğrenciler Pekin'in Tiananmen meydanında protestolar gerçekleştirmiş, ilerleyen zamanlarda öğrenciler dışında çok sayıda vatandaş da dahil olmuştur. İşçiler de iş güvenliği, ücretler, çalışma saatleri, denetim gibi konuları protesto etmişlerdir. Protestolar askerlerle aşırı şiddet kullanılarak bastırılmıştır (Chan, 2019: 462; Lüsted, 2011).

Tiananmen Meydanı olayları önemli bir örnek olmakla birlikte tek örnek değildir. Özellikle 1978 sonrası Çin emek tarihine bakıldığında önemli protestoların, ayaklanmaların ve grevlerin yaşandığı görülmektedir (Chan, 2001). Çalışmanın bu kısmında belirli örneklerle yer verilerek işçi sınıfının, yaşanan sömürüye nasıl tepkiler verdiğine değinilecektir. Çin'de Kamu Güvenliği Bakanlığınca açıklanan kitlesel olayların sayısı, resmi verilerin kamuya açık olduğu ilk yıl olan 1993'te 8.700'dü. 1999'da 32.000'e yükselmiş, 2003'te 58.000'i aşmış ve yayınlandığı son yıl olan 2005'te ise 87.000 olarak belirtilmiştir (Taner, 2005: 2; Xinhua, 2005 aktaran: Chan, 2019: 463-464). Sözü edilen tarihten sonra resmi olarak kitlesel işçi hareketleri açıklanmamıştır. Bununla birlikte işçi protestolarının

² 1989 Tiananmen Meydanı Olaylarına, işçi hareketleri başlıklı kısımda değinilecektir.

devamlılık gösterdiği bilinmektedir. "Çin İşçi Bültenleri 2021'e göre resmi olarak açıklanmamakla birlikte 2006-2020 tarihleri arasında 15.000 kadar işçi protestosunun gerçekleştiği belirtilmiştir (rakamların önemli bir sansürden geçtiğinin belirtilmesi gerekmektedir). Bir diğer önemli husus, çalışma ilişkileri ile ilgili yaşanan sorunların çözümünde grev, protesto gibi yollara başvurma yerine yasal tahkim yoluyla çözüm üretilmesi teşvik edilmektedir. Bu anlamda, Çin Çalışma İstatistikleri Yıllığı 2017-2018'e göre 2016 yılında dava sayısı 828, 410'a ulaşmıştır" (Krishnan, 2022: 64). Çin'de işçi hareketleri açısından önemli bir diğer tarih olarak 2002 gösterilebilir. Örnek olarak ele almak gerekirse, 2002 yılında Liaoyang şehrinde 20 fabrikada 30.000 işçi birlik olarak protestolar gerçekleştirmişlerdir. Söz konusu protestoların nedeni ücretlerin ödenmemesi, emeklilik ödemelerinin yapılmaması, işçi eylemlerine katılanların tutuklanması vb. olaylardır. 2002'de gerçekleşen bir diğer büyük işçi hareketi, Daqing şehrinde petrol işçilerinin işçi çıkarmalarına karşı yaptığı protestodur. Protestoların altında yatan ana nedenin eşitsizlikler ve yolsuzluklar olduğu ifade edilebilir (Lum, 2006: 6).

Çin'de işçi hareketlerinin 2008 krizi sonrasında nasıl bir seyir izlediğini ele alan Çelen (2020), hareketlerin daha çok ücret seviyesinin düşüklüğü ile ilgili şikayetler nedeniyle gerçekleştiğini ve 2010 yılında Nanhai Honda otomobil fabrikasında gerçekleşen ve 19 gün süren grevin bu süreçte önemli bir yeri olduğunu belirtmiştir. Sözü edilen grevin göçmen işçilerce gerçekleştirilmesi de bir diğer önemli özelliğidir. Bir diğer etkili işçi hareketi, yine 2010 yılında gerçekleşen ve Foxconn İntiharları olarak bilinen, 18 genç göçmen işçinin olumsuz çalışma koşulları nedeniyle intihar etmesidir. Sözü edilen grevlerde kırsal göçmen işçilerin aktif olması önemli bir husustur. *Hukou* sisteminden dolayı kırsal işgücünün karşılaştığı ayrımcılığa (daha olumsuz koşullarda daha az ücretlerle çalışmak zorunda kalma, ailelerinden ayrı kalma vb.) karşı geldiklerinin bir göstergesidir (Çelen, 2020: 484; Traub-Merz, 2011: 26-29).

Sonuç

Çin Halk Cumhuriyeti'nde emeği konu edinen çalışmada, devrimin gerçekleştiği 1949 tarihinden günümüze dek olan süreçte yaşanan değişim ve dönüşümlerden emeğin nasıl etkilendiğine bütüncül olarak yer verilmiştir. Çalışmanın temel argümanı olarak da belirtildiği gibi ekonomik sistem ve uygulanan politikalar değişmekle birlikte ekonomik büyümenin emek üzerinden planlanması değişmemiştir. Bir başka ifade ile planlı ekonomi döneminde de açık ekonomi döneminde de emeğin belirli bir dönem çok çalışması, ekonomik zenginliği sağlaması, sonrasında mükafatının elde edileceği yönündeki söylemin ortak olduğu görülmektedir. Bu anlamda her iki dönemde de boyutları ve biçimleri oldukça farklı olmakla birlikte emeğin sömürüldüğü ifade edilebilir.

Kendini sosyalist bir ülke olarak tanımlayan Çin Halk Cumhuriyeti'nin işçi sınıfı ile ilgili sorunları devamlılık göstermektedir. Meşruiyetini işçi sınıfının temsili üzerine kuran bir ülkede emek sömürüsünün artarak devam etmesi ciddi bir çelişkidir. Söz konusu durum toplumsal adalet algısına da zarar vermektedir. İtaatkar olduğu genel yargısına rağmen işçilerin adaletsizliklere bireysel ve toplu olarak baş kaldırdığı da bilinmektedir. Dolayısıyla hem ekonomik sistemin hem de siyasi yapının devamlılığı açısından işçi sınıfının yaşamış olduğu sorunlara yönelik politikaların hayata geçirilmesi oldukça önemlidir.

Çıkar Çatışması Beyanı

“Çin Halk Cumhuriyeti’nde Devamlılık Gösteren Bir Unsur Olarak Emek Sömürüsü” başlıklı makalemiz ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur.

Kaynakça

- Andreas, J. (2021). *Haklarını Yitirenler Çin’de Endüstriyel Yurttaşlığın Yükselişi ve Çöküşü*, çev. Onurcan Ülker, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Appleton, S., Knight, J., Song, L. ve Xia, Q. (2002). Labor Retrenchment in China: Determinants and Consequences. *China Economic Review*, 13(2-3), 252-275.
- Bahçe, S. (2007). Çin: İkel Birikimin ve Üçüncü Serfliğin “Mucizesi”. *Mülkiye Dergisi*, 31(255), 155-177.
- Chan, A. (2001). China’s Workers Under Assault. *The Exploitation of Labor in a Globalizing Economy*, New York, ME Sharpe.
- Chan, A. (2010). American Chicken Feet, Chinese Tires, and The Struggle for Labor Rights. In *New Labor Forum* (Vol. 19, No. 3, pp. 57-63). Sage CA: Los Angeles, CA: SAGE Publications.
- Chan, J. (2019). State and Labor in China, 1978–2018. *Journal of Labor and Society*, 22(2), 461-475.
- China Statistical Yearbook. (2021). *1-2 Aggregate Indicators on National Economic and Social Development and Growth Rates ve 1-4 Proportion and Efficiency Indicators on National Economic and Social Development*, <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2021/indexeh.htm>, Erişim Tarihi: 01.03.2022.
- Clarke, S., Lee, C. H. ve Li, Q. (2004). Collective Consultation and Industrial Relations in China. *British Journal of Industrial Relations*, 42(2), 235-254.
- Clements, J. (2021). *Çin Nasıl Çin Oldu?*, çev. Cansen Mavituna, İstanbul: Metropolis Yayıncılık.
- Çelen, A. İ. (2020). Temel Dinamikleriyle Çin İşçi Hareketleri: 2008 Krizi Sonrası Dönemin Çok Yönlü Kuramsal Analizi. In *Journal of Social Policy Conferences* (No. 79, pp. 469-507).
- Dollar, D. (2007). *Poverty, Inequality and Social Disparities during China’s Economic Reform*, World Bank Policy Research Working Paper 4253, June.
- Gabriel, S. J. (2006). *Chinese Capitalism and the Modernist Vision*, London& New York: Routledge.
- Giles, J., Park, A., ve Cai, F. (2006). How Has Economic Restructuring Affected China's Urban Workers?. *The China Quarterly*, 185, 61-95.
- Gökten, K. (2012). Kapitalizm İçin Çalışmak: Çin’de İşgücü Piyasasının İnşası. *Çalışma ve Toplum*, 35(4), 99-120.
- Krishnan, A. P. (2022). Vanguard to Periphery: The CPC’s Changing Narrative on the Labour Question. *China Report*, 58(1), 60-74.

- Lau, R. W. (1997). China: Labour Reform and The Challenge Facing The Working Class. *Capital & Class*, 21(1), 45-80.
- Li, M. (2008). *The Rise of China and The Demise of The Capitalist World Economy*. NYU Press.
- Lum, T. (2006). *Social Unrest in China*. Library of Congress Washington DC Congressional Research Service.
- Lüsted, M. A. (2011). *Tiananmen Square Protests*. ABDO.
- Maitan, L. (1976). *Party, Army, and Masses in China: A Marxist Interpretation of the Cultural Revolution and Its Aftermath*. New Left Books.
- Meisner, M. ve Meisner, M. (1999). *Mao's China and After: A History of the People's Republic*. Simon and Schuster.
- Meng, X. (2012). Labor Market Outcomes and Reforms in China. *Journal of Economic Perspectives*, 26(4), 75-102.
- Neuman, W. L. (2020). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nicel ve Nitel Yaklaşımlar Cilt-1*. çev. Özlem Akkaya. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Orhan, S. ve Bakkalcı, A. (2009). Çin'de İkili İstihdam Yapısı ve Küresel Etkileri. *Sosyoekonomi*, 10(10).
- Sargeson, S. (2016). The Demise of China's Peasantry as a Class. *The Asia-Pacific Journal*.
- Sezen, S. (2021), Çin Halk Cumhuriyeti'nin Siyasal Sistemi: Sürekliliği Koruyarak Değişmek, (Ed.) Dündar, Merthan ve Kirilen, Gürhan, *APAM Çin Çalışmaları-I Tarih, Edebiyat, Ekonomi, Uluslararası İlişkiler*, s.1-30, Asya-Pasifik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi APAM Yayınları: 8, Ankara Üniversitesi Basımevi: Ankara
- Slee, Chris (2020), Capitalism and Workers Struggle in China, *Links International Journal of Socialist Renewal*, <http://links.org.au/capitalism-workers-struggle-china> Erişim Tarihi: 26.11.2021.
- Song, Y. (2013). *Essays on the Chinese Labor Market*. A Dissertation Presented to the Faculty of the Graduate School of Cornell University In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy.
- Taylor, B. (2002). Privatization, Markets and Industrial Relations in China. *British Journal of Industrial Relations*, 40(2), 249-272.
- The World Bank, (2019), *Gini Index-China*, <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI?end=2019&locations=CN&start=2019&view=map>, Erişim Tarihi: 29.04.2022.
- Traub-Merz, R. (2011). *All China federation of Trade Unions: Structure, Functions and The Challenge of Collective Bargaining* (No.13). Global Labour University Working Paper.
- Yao, S. (1999). Economic Growth, Income Inequality and Poverty in China Under Economic Reforms. *The Journal of Development Studies*, 35(6), 104-130.

Zenglein, M. J. (2008). *Marketization of the Chinese Labor Market and the Role of Unions*, Global Labour University Working Paper, No. 4, International Labour Organization (ILO), Geneva

Extended Abstract

The study critically tackles the labor history of the People's Republic of China from 1949 to the present. The main purpose is to indicate the continuity of the forms of exploitation, contrary to what is expected in China, which is a socialist country. In other words, China, which expresses that it represents the working class, has been built on labor exploitation from 1949 to the present day, although its dimensions are different. In the literature, the forms of exploitation experienced by the working classes with the transition to the open economy after 1978 have been discussed in detail. However, studies dealing with the problems experienced by the working classes in the period between 1949 and 1978 are limited. In the period between 1949 and 1978, the regulation of working life as a whole, such as life-long employment in the work units called danwei, central determination of wage levels, child and elderly care, and the provision of health services by the state, are very positive developments for the working classes. In particular, ensuring life-long employment security and regulating not only production but also reproduction is called iron rice bowl. At the same time, the active role of the workers in the decisions about working life and their participation in the management is very strong in the mentioned period. Although all these positive developments are accepted, it will cause shortcomings to convey the history of labor as if it consists of only these positive developments in the period under consideration. For this reason, the study critically examines the period between 1949 and 1978, which is thought to be lacking in the literature, and it is desired to underline that the promise that the working class will receive an equal share of the wealth that will be obtained in return for their hard work has not been realized. When the People's Republic of China was proclaimed in 1949, it was a poor and war-torn country, and hard work was imperative. In this sense, the working groups have done their best and worked hard, but the promise of a fair distribution of wealth has not been realized due to the problems of administration such as corruption and despotism, and the adoption of economic policies such as the Great Leap Forward. An egalitarian and wealthy society expected as a result of hard work and sacrifice has left its place to a system in which the rights at hand are lost and the exploitation continues increasingly.

The failure of the planned economy period led to the economic opening period in 1978. The change also caused the loss of the rights obtained in terms of the working classes and the size of the exploitation continued to increase. All the developments that were expressed as positive developments for the working classes in the 1949-1978 period were gradually eliminated. In other words, the danwei system has been largely liquidated, and thus rights such as lifetime employment, wage guarantee, regulation of reproduction, and participation in management have disappeared. The changes experienced were expressed as the breaking of the iron bowl, and the capitalist system was applied rapidly in China, a socialist country. Thus, flexible and insecure working styles have turned into common working styles and mass layoffs have been experienced. Therefore, the exploitation of labor, which was exacerbated by the spread of neoliberal policies all over the world, quickly took place in China as well. The exploitation of a very large population, who were deprived of all their rights, as cheap labor, also led to the formation of great wealth. In this way, while problems such as poverty and famine have largely disappeared, the rate of inequality has increased exponentially.

China continues on the basis of the exploitation of the working classes, whose legitimacy it has taken as its basis since 1949. Despite the serious changes in the economic system, the increasing continuity of the problems experienced by the working classes is a situation that makes the history of Chinese labor important. Due to the extent of the exploitation experienced, both individual and collective revolts are at a serious rate. Prejudices that the system can continue because Asians are obedient seem unrealistic. Therefore, the continuity and size of the

exploitation experienced, and the fact that it is being lived in a country that represents the working class, albeit at a discursive level, cause very serious contradictions. This contradiction, which causes the sense of social justice to be damaged, may cause important problems in terms of sustainability.